

in je kaos. Uničuje, kar so ustvarjale in gradile generacije pred njim. Tepta, mendra in jemlje življenja nedolžnim ljudem. Grmadi knjige in jih sežiga. *Vojna ni nikoli znala pripovedovati zgodb.* Zgodb o zlu, kakršno je vojna. O blaznosti, ki ima človeški obraz. Na kupih zoglonelega kamenja, pepela in prahu, molijo v nebo neprepoznavni, zmaličeni in počrneli ostanki, po katerih gomazijo pajki in se plazijo kače, prispodobe zla, ki ga vojna zadaja. Vojna, ki je najgloblje zatočišče smrti. Na prvi pogled nepri- vlačna, skoraj odbijajoča slikanica ni pravljíčna. A zato nič manj ne pritegne. S svojo simboliko vzbuja radovednost in kristalizira spoznanja. Malega bralca pritegne z ritmom podob, intonacijo spremljajočega besedila, z menjajočimi se poudarki imaginarnih, poenostavljenih likov, sam vizualni nagovor ima več vzponov in enakovredno močnih vrhov, dokler ga slikar ne pripelje do konca, kjer se ustavi. *Vojna je molk.* Na zadnjih dveh dvostranskih ilustracijah je le še tema, na črnih straneh so le še gromozanski pajki. Ničesar drugega ni več.

Ne pisatelj José Jorge Letria ne ilustrator André Letria v slikanici *Vojna* ne ponujata odgovorov na vprašanja: Kako se začne vojna? Kdo jo začneja? Zakaj je vojna zločesta tovarna? Zakaj morajo umirati nedolžni ljudje? Je vojna zatočišče smrti? Ali vojaki lahko končajo to morijo? In kaj ostane po vojni? Njun cilj pri ustvarjanju je bil, da se s posledicami vojne soočajo že najmanjši otroci. Da se oblikuje že v rani mladosti generacija, ki bo odrasla v ljudi, ki ne bodo malikovali zla in nestrpnosti, sovraštva in blaznosti vojne, ki jo je izumil človek.

Tatjana Pregl Kobe

SPOMINSKA SOBA (MALI »MUZEJ«) PISATELJICE ELE PEROCI

V Mestni knjižnici Ljubljana je letošnje leto z različnimi dogodki in aktivnostmi močno povezano s 100. obletnico rojstva pisateljice Ele Peroci, avtorice nepozabnih, brezčasnih, lahko bi rekli kar zimzelenih pravljíc, ki se že prenašajo skozi različne generacije, iz roda v rod: od starih staršev preko staršev do današnjih otrok. Govorimo lahko kar o Letu Ele Peroci, v katerem se, zlasti MKL, Pionirska, povezuje z različnimi partnerji pri različnih dogodkih in akcijah. Želimo si, da bi sleherni slovenski otrok lahko rasel tudi s pravljícami Ele Peroci in da bi te postale del njegovega otroštva. Spomin nanj, tudi na vse otroške knjige, ki so ga gradile in izgradile kot človeka in osebnost, pa naj bi mladi poslušalec in bralec odnesel v svojo odraslo dobo in prenesel na svoje otroke.

Ob tem opozarjamo in vabimo na prav posebno doživetje, na srečanje s to milo, liríčno pravljíčarko, poznavalko otroške duše, njenih radosti in strahov, čustev in njenega vsakdana, ki jih je tako pronicljivo znala ubesediti v kratkih sodobnih pravljíc. Otroke je spoštovala, jih znala poslušati, razumeti in se vedno postaviti na njihovo stran.

Le malokdo ve, da v Waldorfski šoli v Ljubljani (Strelíška ulica 12) domuje spominska soba (mali »muzej«) Ele Peroci, ki jo je šoli po smrti očeta Milana Perocija in moža Ele Peroci ob prodaji družinske hiše za Bežigradom darovala družina Pogačnik, družina Eline starejše hčerke. Jelka, ki je postala biologinja, je bila vrsto let urednica na založbi Mladinska knjiga. Jelka je tista deklica, ki bo večno živela v pravljíci *Moj dežnik je lahko balon* in ki je bila skupaj z mlajšo sestro (ta je danes slikarka Anka Luger Peroci) tudi sicer pogosta literarna junakinja pravljíc Ele Peroci. Kako je

bilo rasti ob mami pisateljici, je Jelka Pogačnik ganljivo in tenkočutno zapisala v spremni besedi v novi antologiji *Med pravljice*, ki jo je izdala založba Mladinska knjiga v počastitev 100-letnice pisateljicega rojstva. Prinaša 9 pravljič in galerijo ilustracij najboljših slovenskih ilustratorjev različnih generacij; med njimi je tudi Anka Luger Peroci, ki je že od zgodnjega otroštva zelo rada risala.

Spominsko sobo Ele Peroci si je mogoče ogledati, vendar je obisk potrebno napovedati oz. predhodno kontaktirati s profesorjem dr. Klemnom Lahom na Waldorski šoli Ljubljana. Njegov e-naslov je: Klemen.Lah@waldorf.si.

Spominska soba Ele Peroci, v kateri si je možno ogledati različne izdaje njenih knjig, tudi prevode v številne tuje jezike, njene domače in tuje nagrade ter priznanja, tudi nekaj zasebnih fotografij, je poklon pravljíčarki, ki si je z več kot 300 pravljičami postavila več en »spomenik« v slovenski mladinski književnosti. Obisk spominske sobe obiskovalcu omogoča ponovno doživetje opusa Ele Peroci v celoti, umiritev, občudovanje in čudenje, prebujanje spominov na Eline pravljíce, prestop v čas lastnega otroštva. Spomin na obisk še dolgo ostane z nami. Popoldne soba zaživi še kot glasbena učilnica, saj je v njej klavir. In na šoli kot glasbenica, violinistka in profesorica poučuje Elina vnukinja Tonka, ki je kot deklica obiskovala prav to šolo.

Spominska zbirka je na šolo prišla iz hiše na Žolgerjevi ulici 8 v Ljubljani (Bežigrad), v kateri je Ela Peroci živela več desetletij s svojim možem Milanom

in dvema hčerama. Po pisateljicini smrti je gospod Peroci v kleti hiše z veliko ljubeznijo in spoštovanjem ter z lastnim delom (»arhitekt po duši«, po poklicu pravnik) uredil spominsko sobo Ele Peroci. Je delo njegove ljubezni, delo Ele Peroci pa je dar otrokom in vsem nam, ki imamo še vedno radi pravljíce.

Pravljíce Ele Peroci so doživele nepozabne slikaniške izdaje z ilustracijami najboljših slovenskih likovnih ustvarjalcev in ustvarjalok, kot so: Marlenka Stupica, Lidija Osterc, Ančka Gošnik Godec, Marjanca Jemec Božič idr. Njihove močne in nepozabne, kulturne upodobitve Elinega domišljjskega sveta so že postale del naše kulturne dediščine in našega kolektivnega spomina. Privoščite si lahko tudi branje pravljič iz njenih antologij in dovolite si spoznati še njene druge, manj znane pravljíce. Presenečeni boste, kakšno bogastvo se skriva v njih. V njih je tudi velik založniški potencial za pripravo slikaniških izdaj pravljič, ki še niso izšle samostojno, pa tudi za pripravo še kakšne nove antologije.

Velikanski poklon je izjemni pravljíčarki naredil pesnik, pisatelj, prevajalec in znanstvenik dr. Peter Svetina, ko je v zaključku svoje spremne besede *Teta Ela* v antologiji *Med pravljíce* (Mladinska knjiga, 2022, str. 133) zapisal: »In za zaključek, če bi lahko od doma na hitro odnesel recimo samo pet knjig, bi bila med njimi zagotovo tudi zbirka pravljič *Na oni strani srebrne črte tete Ele, Ele Peroci*.«

Darja Lavrenčič Vrabc